

Bestuur

Van de Voorzitter:

Als Stichting Utrechtse Kastelen kunnen we terugkijken op een jaar met nieuwe donateurs en twee mooie excursiedagen in mei en september. Uiteraard willen we dit in 2025 het liefst overtreffen! Sowieso gaan we - naast minimaal wederom twee dagen met excursies - onze website moderniseren. Ook willen we onze nieuwsbrieven met iets meer informatie vullen, bijvoorbeeld door meer over de kastelen in onze provincie Utrecht te schrijven.

We kunnen u twee mutaties in het bestuur melden. De heer Beelaerts van Blokland (Matthew) heeft aangegeven helaas niet de inzet te kunnen leveren die hij zou willen. Zodoende heeft hij het bestuur verlaten. Wellicht zien we hem in de nabije toekomst nog weer eens. De heer Beumers (Ron) is als bestuurslid toegetreden, daar zijn we erg blij mee! Hij stelt zichzelf in deze nieuwsbrief voor.

Op 24 december mogen we onszelf feliciteren met het 55-jarig bestaan van de Stichting Utrechtse Kastelen. Als we een kasteel zouden hebben hadden we er een feestje kunnen geven, maar nu laten we dit jubileumjaar maar aan ons voorbij gaan.

Tot slot heb ik vanuit mijzelf nieuws: per 13 januari zal ik als burgemeester de gemeente IJsselstein verruilen voor de gemeente Bronckhorst (Gelderland). Bronckhorst heeft 18 kastelen en landgoederen ... Dit betekent dat ik het voorzitterschap van de SUK ga neerleggen. Er is zodoende zeer binnenkort een vacature, waarvoor het bestuur op zoek is naar invulling. Uiteraard hoop ik u te zijner tijd in mijn nieuwe gemeente te mogen verwelkomen. Mocht u het bestuur willen komen versterken: laat het ons weten!

Ik wens u veel leesplezier met deze nieuwsbrief!

Excursies

Excursieverslag 21 september 2024:

Na Goudestein, Doornburgh, de huizen Landfort en Wisch, Havezate de Leemcule en Kasteel Rechten ging de SUK op 21 september op bezoek bij 't Huis te Linschoten en 't Huis te Jaarsveld.

Op deze laatste zonovergoten dag in september werden wij verrast door opnieuw twee pareltjes die ons land rijk is.

Om 10.00 uur in de ochtend werden wij door de tuinbaas van 't Huis te Linschoten opgehaald op de parkeerplaats, waarna een korte wandeling volgde richting het Huis. Onderweg kregen we al uitleg bij enkele boerderijen en woningen, die behoorden bij het landgoed.

Aangekomen bij de grote toegangspoort doemde in de verte het Huis te Linschoten op, badend in het zonlicht.

Op het door Johan Strick (de latere burgemeester van Utrecht) in 1628 aangekochte landgoed werd het huidige landhuis gebouwd.

Nadat dit ruim 200 jaar in dezelfde familie bleef erfde Elisabeth barones von Arnim het huis. Maar dat was niet voor lange duur, want in 1891 kocht de Utrechtse sigarenfabrikant Ribbius Peletier het landgoed. Deze aankoop was eigenlijk voor zijn zoon Gerlach om hem gunstiger te stemmen voor het familiebedrijf, maar het tegendeel was het gevolg. Hun relatie werd hierdoor nog moeizamer. De oude tabakshandelaar zelf bleef aanvankelijk in Utrecht wonen, maar kwam toch permanent op Linschoten vanaf 1895 tot zijn dood in 1901. De laatste eigenaar (Gerlach) overleed kinderloos in 1969 en al vóór WO II had hij het landgoed in een stichting ondergebracht.

Het Huis is al ruim 100 jaar niet meer bewoond en wordt heden ten dage vooral nog gebruikt voor kleine huisconcerten (2x per jaar) en is te bezichtigen tijdens open monumentendag (1x per 2 jaar).

Een hartelijke ontvangst volgde door de tuinbaas en zijn vrouw (die tevens collectiebeheerder is) en door de huisbewaarder, die binnenkort haar intrek neemt in de daarvoor bestemde woning nabij de toegangspoort.

Uiteraard was er eerst koffie met overheerlijke appeltaart, waarna wij in drie groepen de tuin, het voorportaal en het huis gingen bekijken.

Het Huis zelf, bijna vierkant van vorm, kenmerkt zich door de twee hoektorens, die vanuit 'n vierkante vorm overgaan in een achtkantige. De veranderingen aan het huis zijn ook goed te zien op de schilderijen in het huis zelf.

De oorspronkelijke ophaalbrug is vervangen door een vaste brug. Het kleine Zocherbrugje, links van de vaste brug, is een lust voor het oog. Op het dak een leistenen zonnwijzer met het jaartal 1647.

Een bijzonder element in het huis zijn 2 vroeg 19de-eeuwse stenen kachels, zogenaamde 'Zeister aarden kachels' uit het atelier van E.C. Martin.

Wetenswaardigheid: Martin was een hernhutter en lid van de Evangelische broedergemeente die op Slot Zeist gevestigd was.

Het was bijzonder om de afbeeldingen te zien van het duizend jaar oude zwaard dat recentelijk is gevonden op het landgoed.

Ook het Koetshuis (met de knik in het dak vlakbij de goot) en de Duiventoren ontbraken niet.

Het geheel wordt omgeven door het prachtige Parkbos, waar de laatste Ribbius Peletier in 1920 een arboretum aanlegde. Naast bijzondere bomen werden hier ook inheemse soorten geplant, zoals de Japanse notenboom, Honingboom en Moerascypres. Al met al een leerzame ochtend met veel indrukken, waarna het de hoogste tijd was voor afscheid nemen met 'n dankwoordje door onze voorzitter en het overhandigen van een presentje.

Terugwandelen naar de parkeerplaats alwaar onze tocht werd voortgezet naar het nabijgelegen Huis te Jaarsveld.

Daar, aan de noordzijde van de Lek, doemt het bijzondere Huis op, waar wij allerhartelijkst werden ontvangen door de huidige eigenaar/bewoner (mr. Joris J.P. Huijsmans). Een lunch stond voor ons klaar, uiteraard vergezeld van huisgemaakte landgoedsap; daar kom ik later nog op terug.

Ook hier werd de groep gesplitst; in twee delen.

Eén groep ging met de tuinbaas mee en de andere, waaronder ikzelf, ging on tour in het Huis.

Voordat we echter het huis betraden zagen we aan de achterzijde van het koetshuis op de muur 'n verkleuring. Volgens Joris was hier vroeger het 'gemak' (de WC) gevestigd.

In het koetshuis werden wij verrast door een bijzonder aandrijfsysteem voor de buitenklok op de gevel. Dit systeem wordt 2x daags op een bijzondere wijze, met veel kabaal, geijkt met de wereldtijd.

De bevoegenheid van Joris blijkt wel uit zijn slogan: *'alles wat ik heb moet ook echt functioneren'* (citaat). De diversiteit van kamers en inrichting laten zien hoe kleuren en kunst samen kunnen gaan. Overigens, Joris heeft dit ensemble in zes jaar tijd met héél veel liefde, kracht en doorzettingsvermogen weten te realiseren. Dat het wel moet zijn, zoals hij zelf wil, blijkt wel uit het feit dat hij foto's heeft gemaakt in zijn eigen salon van de wijze waarop de kussens op de banken zijn gedrapeerd. Dit

voor het personeel om alles, na schoonmaak, weer in de gewenste staat terug te brengen.

Eén van de kamers, die ook dienst doet als trouwkamer, heeft 'n mooie inrichting met passende kleuren. Een heerlijke plek om elkaar het ja-woord te mogen geven.

Een andere ruimte, waar misschien wel de bruiloftsgasten van hun diner kunnen genieten en waar de

tafels gedekt waren, was een lust voor het oog.

Ook hier was het een mooie compositie van kleuren en smaak.

De keuken herbergde een mooie, koperen pannenset.

Wat te denken van overnachten in de Landgoed Residenties, zoals de Koetshuis Loft, de Appel Loft en de Cottage; allen prachtig ingericht maar ook voorzien van modern comfort.

Vanuit het huis gingen wij met de tuinbaas mee om een stukje van het landgoed te ontdekken. Prachtig gelegen aan de Lekdijk met het kerkje van

Jaarsveld op de achtergrond. In de tuin waren enkele overblijfselen te zien van het oude Kasteel Veldenstein, denk aan een grote kanonskogel en zogenoemde kloostermoppen (grote stenen). Voor de rest van het kasteel geldt dat het deels onder de grond ligt en deels voorgoed is verdwenen, nadat de Fransen het in 1672 plunderden en er de fik in staken.

Ook bij Huis te Jaarsveld waren er, net als bij Huis te Linschoten, zichtlijnen te zien die het landgoed

diepte en uitstraling geven. In de waterpartij, voorzien van bruggetjes en een fontein, dreven 2 witte en 2 zwarte zwanen in alle rust; een genot om te zien.

Halverwege de middag kwamen wij weer samen bij het hoofdgebouw, waar afscheid werd genomen en na aankoop van landgoedsap en zelfgebottelde Appels met Peren drank (een Au de Vie van 40%) uit de landgoedwinkel togen wij huiswaarts, moe maar bovenal een mooie ervaring rijker!

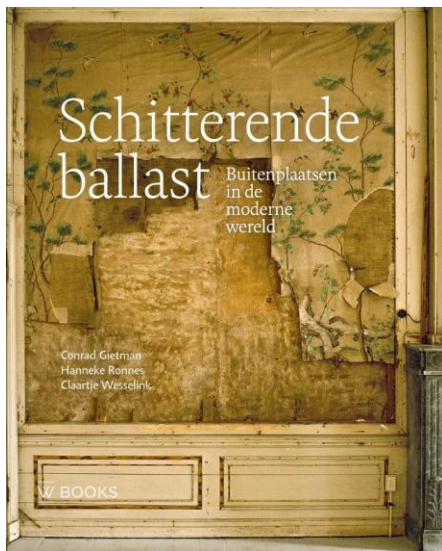
Louis Strooij

Boekennieuws

De democratisering van de buitenplaats. Nieuw boek over Nederlandse kastelen en buitenplaatsen na 1900.

***Schitterende ballast* beschrijft de Nederlandse kastelen en buitenplaatsen in de twintigste en eenentwintigste eeuw. Een tijd waarin dit erfgoed steeds kwetsbaarder werd als gevolg van maatschappelijke veranderingen. Hoe ga je dan om met deze 'schitterende ballast'?**

Dit boek gaat niet over de veel bezongen heerlijke buitenplaats, over haar bloeitijd in de vroegmoderne tijd, toen rond de steden wonderbaarlijk veel exemplaren verrezen die later grotendeels weer zouden worden opgeruimd. Het boek richt zich juist op het einde van de buitenplaatsdroom, de periode ná 1900, toen buitens voor hun eigenaren en de samenleving 'schitterende ballast' waren geworden.

Over de overgang van het private huis naar een plek met een maatschappelijke of commerciële bestemming – als museum, park of restaurant – is nog maar weinig aandacht in de buitenplaatsliteratuur. Nazaten van de laatste eigenaren aarzelen over de waarde van dit laatste hoofdstuk, de minst glorieuze fase in de geschiedenis van de buitenplaats,

en het kasteelpubliek wentelt zich doorgaans het liefst in de sprookjesachtige dan wel magnifieke hoogtijdagen van kasteel, paleis en landgoed. Niet in verhalen over afbraak, gedwongen verkoop en het zoeken naar nieuwe functies.

Huizen van de elite werden in toenemende mate gezien als 'niet meer van deze tijd' en werden verkocht, herbestemd of gesloopt. Landgoederen werden opgeslokt door uitdijende dorpen en steden. Bewoners die tegen de tijdgeest in wilden vasthouden aan hun bezit, moesten op zoek naar creatieve en innovatieve oplossingen om de steeds hogere woonlasten en belastingmaatregelen te kunnen dragen.

Op de vraag hoe conservatoren, monumentenzorgers, natuurbeschermers, wethouders en andere ambtenaren, liefhebbers en wetenschappers het kasteel en de buitenplaats in de periode na 1900 duiden en hertaalden, probeert dit boek antwoord te geven. *Schitterende ballast* belicht dit erfgoed en zijn oude en nieuwe gebruikers vanuit diverse invalshoeken: onder andere

sociale, politieke, kunst- en cultuurhistorische, koloniale, feministische en landschappelijke aspecten komen aan bod.

Even voorstellen

Mijn naam is Ron Beumers en ik treed binnenkort toe tot het bestuur van Stichting Utrechtse Kastelen. Ik heb lang geleden geschiedenis gestudeerd en was graag in die richting aan het werk geraakt. Maar de omstandigheden waren er toen niet naar en zodoende ben ik heel ergens anders terecht gekomen. Ik ben steeds werkzaam geweest in financiële functies bij de Rijksoverheid en werk momenteel bij een adviescollege dat operationeel onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties valt. De belangstelling voor geschiedenis en vooral voor de Middeleeuwen en de daaropvolgende periode is ondanks deze “switch” al die jaren onverminderd groot gebleven. Maar dan als hobby; ik lees veel historische romans en bezoek heel graag Middeleeuwse stadjes – liefst volledig ommuurd – door heel Europa.

Sinds een jaar of 9 ben ik gids bij Kasteel de Haar en dat heeft mijn focus ook op kastelen en buitenplaatsen in Nederland gericht. Ik vind ze allemaal interessant en kan ook erg genieten van de verscheidenheid. Met veel genoegen vertel ik bezoekers over Kasteel de Haar en met evenveel plezier luister en leer ik over andere kastelen en buitenplaatsen. Dat plezier gun ik iedereen en dat motiveert me om me in te gaan zetten voor Stichting Utrechtse Kastelen.

Ik werk nog het jaar 2025 en dan heb ik alle energie en tijd voor nieuwe en andere zaken waaronder de inzet voor SUK. Ik heb daar zin in en zie er naar uit!

Reactie

Graag stellen wij de donateurs in de gelegenheid te reageren op deze nieuwsbrief. Uw reactie kunt u zenden naar info@utrechtsekastelen.nl of desgewenst per post naar het adres: Valkenkamp 444, 3607 MB Maarssen. Wij hebben natuurlijk ook een facebook-pagina, en een Bluesky-account: [@StUtrKastelen.bsky.social](https://bsky.app/profile/StUtrKastelen.bsky.social).

Daarnaast zouden wij het op prijs stellen wanneer u uw emailadres, indien dat nog niet bij ons bekend is, aan ons door zou willen geven, dan kunnen wij u o.a. deze nieuwsbrief digitaal toesturen.

Ook zouden wij graag van kasteelbeheerders annex eigenaren vernemen wanneer er bepaalde activiteiten op of om een kasteel plaatsvinden, zodat wij dit in onze agenda kunnen vermelden.